

indiferent de natura obiectelor și de natura principiilor. Scenograful își proiectează „înțelegerea textului” în realitatea ca ansamblu de obiecte-comportamente-valori de utilitate socială, directă sau mediată. Alegerea obiectelor de figurare scenografică este arbitrară și nu ascultă decît de logica interioară, de intenționalitatea de a face vizibil ceea ce încă nu este. Procedeul primar este același prin care primitivul „reprezenta” un „obiect din natură”. Pentru el „trunchiul de copac sau stîncă ce seamănă cu un animal poate deveni un soi de animal”. Este vorba în acest caz de un soi de redefinire comportamentală. În cazul scenografului se interpun între el și obiectul creat nivelele celor două realități la ale căror solicitări răspunde — societatea și opera literară; dar ceea ce trebuie reprezentat nu mai este materialitate fizică ci mentală, nu mai este vorba doar de selectarea concretului conform imaginarului, ci de descoperirea, inventarea, imaginarea unor obiecte și relații între obiecte prin care

acestea să fie adecvate unor înțelegeri. Nu există o modalitate unică de selecție, nu există un număr fix de relații inventabile, nu există o rețetă unică de adecvare a obiectelor create la înțelegerea socială; istoria atestă că dacă formulările verbale pot rămîne mult timp unice și invariabile, semnul care le substituie și le conține se schimbă, variația semnului determinînd uneori schimbarea formulării verbale, alteori gradul și nivelul de absorbție socială a formulării. Așadar, programul ideologic al unui timp social nu impune nominal elementele de limbaj scenografic. Iar dacă o scenografie, permite recunoașterea, revelarea ideologicului în subsidiar și fără apel la principalul vehicul al ideologiei — cuvîntul — aceasta este un încriș incontestabil al scenografului. Merit pe care, în cazul lui Paul Bortnovski, ne-am străduit — oprindu-ne doar la o realizare a artei sale — să-l revelăm. Și care, din altă perspectivă, și trimițînd spre alte figurări, va trebui relevat în scenografia recentului spectacol, Danton.

TEATRUL DE POEZIE :

„Creșterea limbii românești și-a patriei cînstire“

Sub egida Uniunii Scriitorilor din R.S.R. și a Comitetului de Cultură și Educație Socialistă din București, se desfășoară lunar un teatru sui-generis de poezie — Creșterea limbii românești și-a patriei cînstire — animat de Paul Tutungiu și Dumitru Stancu (președinte de onoare fiind Nichita Stănescu). Două secțiuni paralele, seria clasici și seria contemporani, converg simultan spre o finalitate unică, arcul peste timp

al permanenței viziunii lirice românești a lumii. Am fost prezenți la ultimele manifestări ale teatrului, manifestări care au precedat sărbătorirea lui Eminescu din această lună. Depărățeanu, Aricescu, Baronzi, Fundescu, poeți minori pașoptiști tulburați de motivele marii poezii, au primit omagiul alături de contemporanii noștri Al. Philippide și Ion Alexandru, personalități definite de această dată prin împlinirea motivelor

marii poezii în operele lor. Marcajul istoriografie l-au asigurat Vasile Netea, Al. Hoajă, Mihai Moraru, Paul Luncescu și respectiv Eugen Simion. Intrutotul fericită mi s-a părut formula critică a „seriei contemporani” unde Eugen Simion a incitat la monolog programatic pe Ion Alexandru, prilejuind astfel o profesiune de credință de cea mai autentică fibră lirică. Contribuția actorilor a fost excelentă, invitații apropiindu-și cu înțelegere textele antologate. Lia Șahighian, Gina Petrini, Mariela Petrescu, Arcadie Donos, Ileana Dunăreanu au marcat cu finețe cele două seri din decembrie ale Teatrului de poezie, teatru care a reușit pînă azi să onoreze spiritul versului literar.

Ionuț Niculescu